

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	RCL obvod
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_17_09
Pořadí DUMu v sadě	9
Vedoucí skupiny/sady	Petr Mikulášek
Datum vytvoření	19.5.2013
Jméno autora	Petr Mikulášek
e-mailový kontakt na autora	mikulasek@gymjev.cz
Ročník studia	3
Předmět nebo tematická oblast	Fyzika
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Příprava na demonstraci fyzikálních jevů pomocí systému Vernier. Inovace: využití ICT, mediální techniky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RCL obvod

Cíl experimentu:

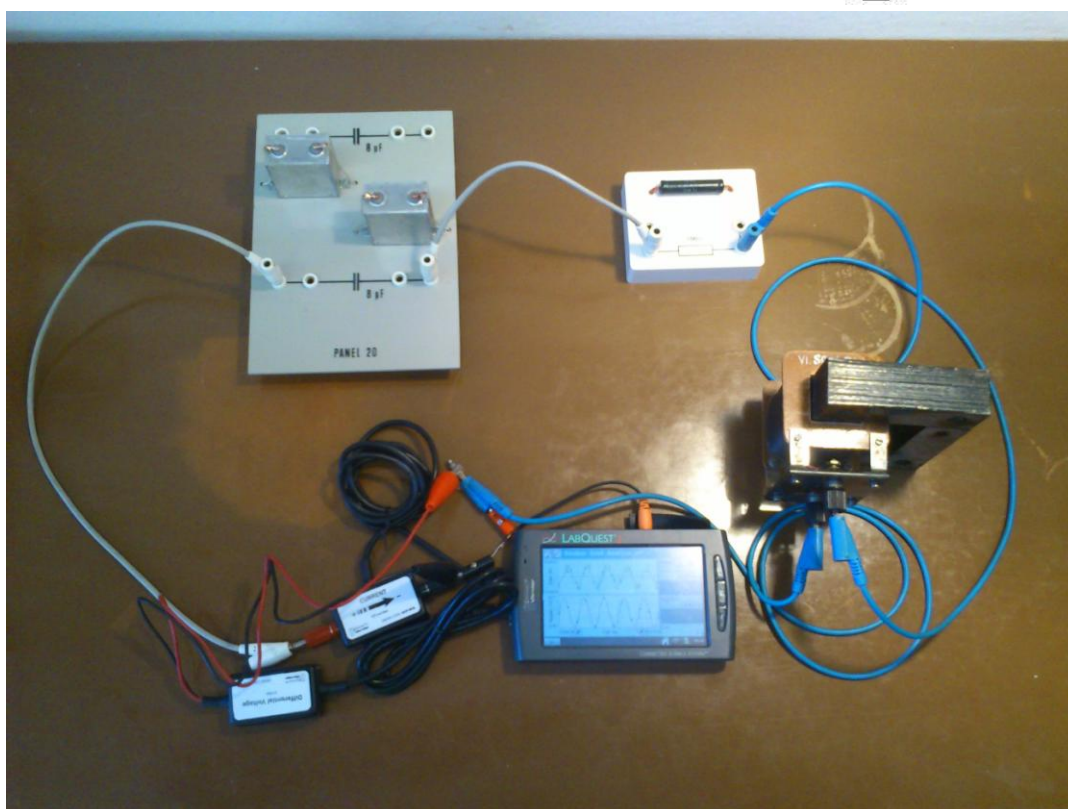
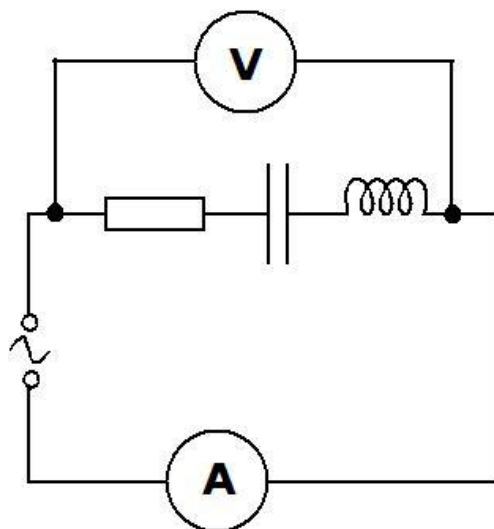
Učitel ukáže studentům zákonitosti v RCL obvodu.

Pomůcky:

LabQuest 2 spojený s počítačem, ampérmetr a voltmetr Vernier, cívka s jádrem, kondenzátor, vodiče.

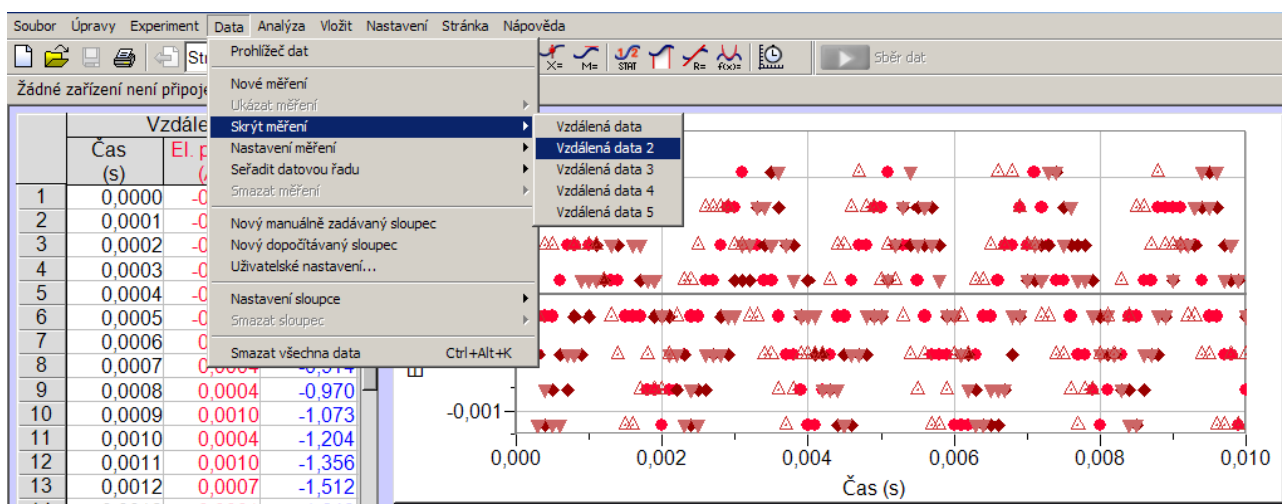
Experiment:

Sestavíme obvod dle schématu. Jako zdroj použijte generátor signálu v LabQuestu 2. Stačí si vyrobit propojovací kabel banánky na jack 3,5 mm.

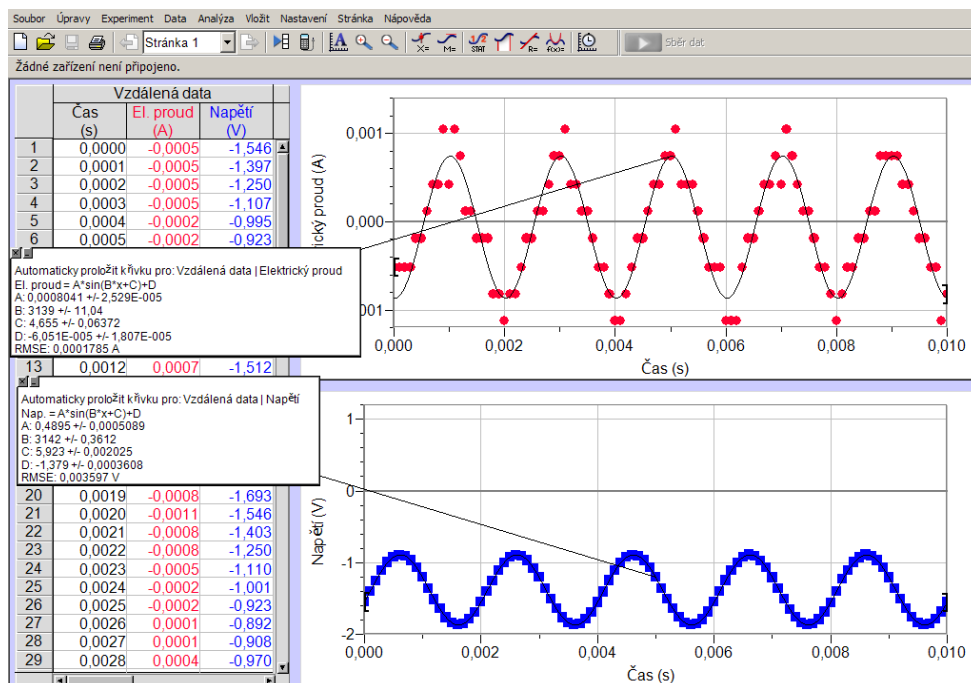

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jako ampérmetr a voltmetr použijeme moduly Vernier, které připojíme k LabQuestu 2, který nepřipojíme k počítači. V LabQuestu 2 zvolíme frekvenci 10 000 Hz, dobu trvání 0,01 s, všechny senzory vynulujeme. V nabídce domů nastavíme Zesilovač (generátor signálů) na 10 V a frekvenci 500 Hz. Ostatní nastavení ponecháme. Spustíme měření, které uložíme. Voltmetr přemístíme postupně na rezistor, kondenzátor a cívku. Pokaždé spustíme měření, které následně uložíme. Poté LabQuest 2 připojíme k počítači a načteme data. V nabídce Data → Skrýt měření si ponecháme data z prvního měření.

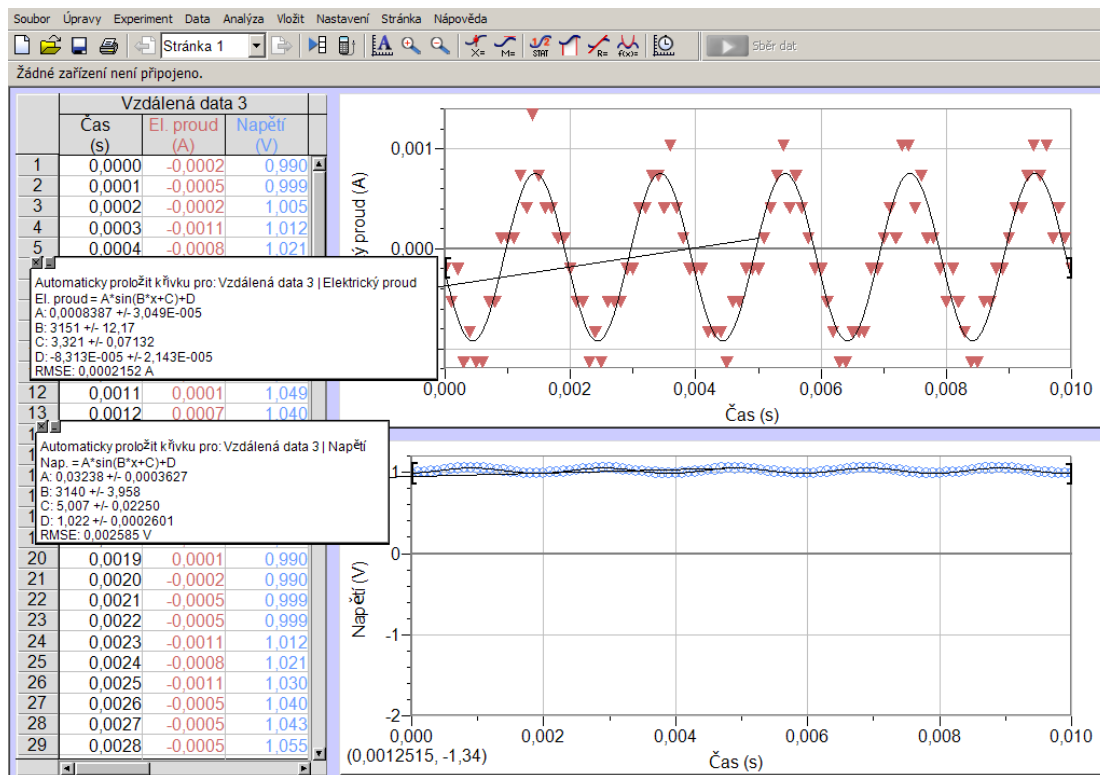
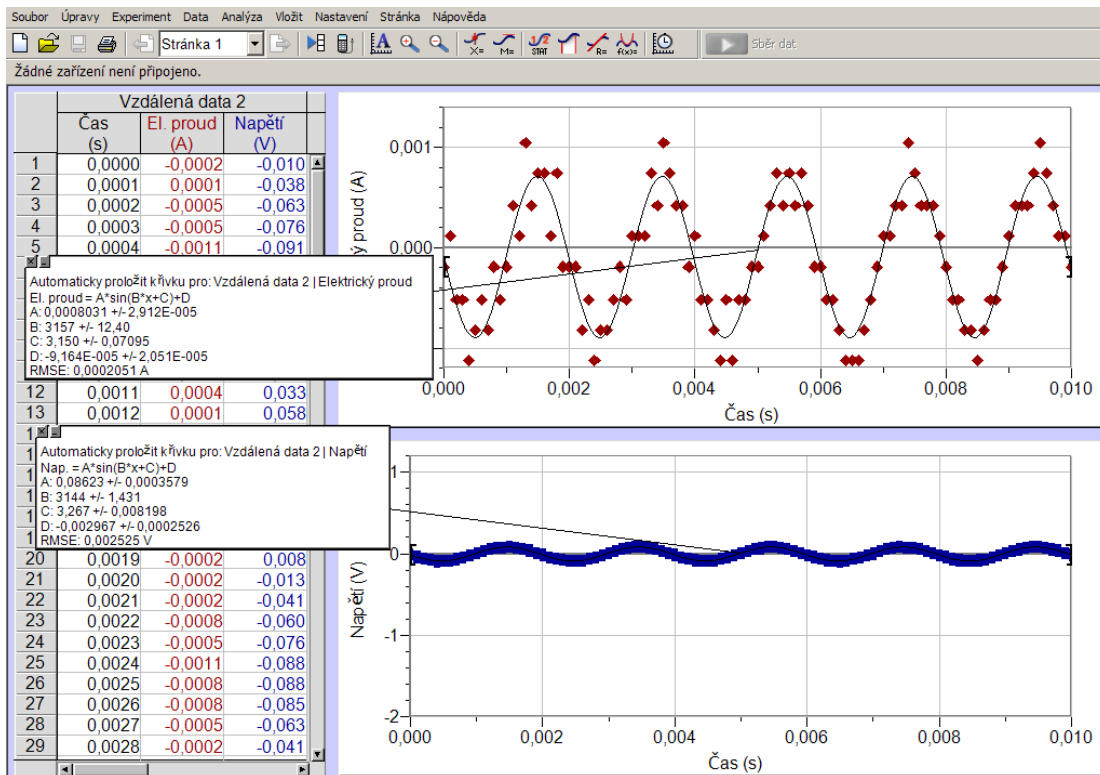

V programu Logger Pro upravíme grafický výstup. Grafem $U = f(t)$ a grafem $I = f(t)$ proložíme sinusoidu (Analýza → Proložit křivku → Sinusovka → Aproximovat).

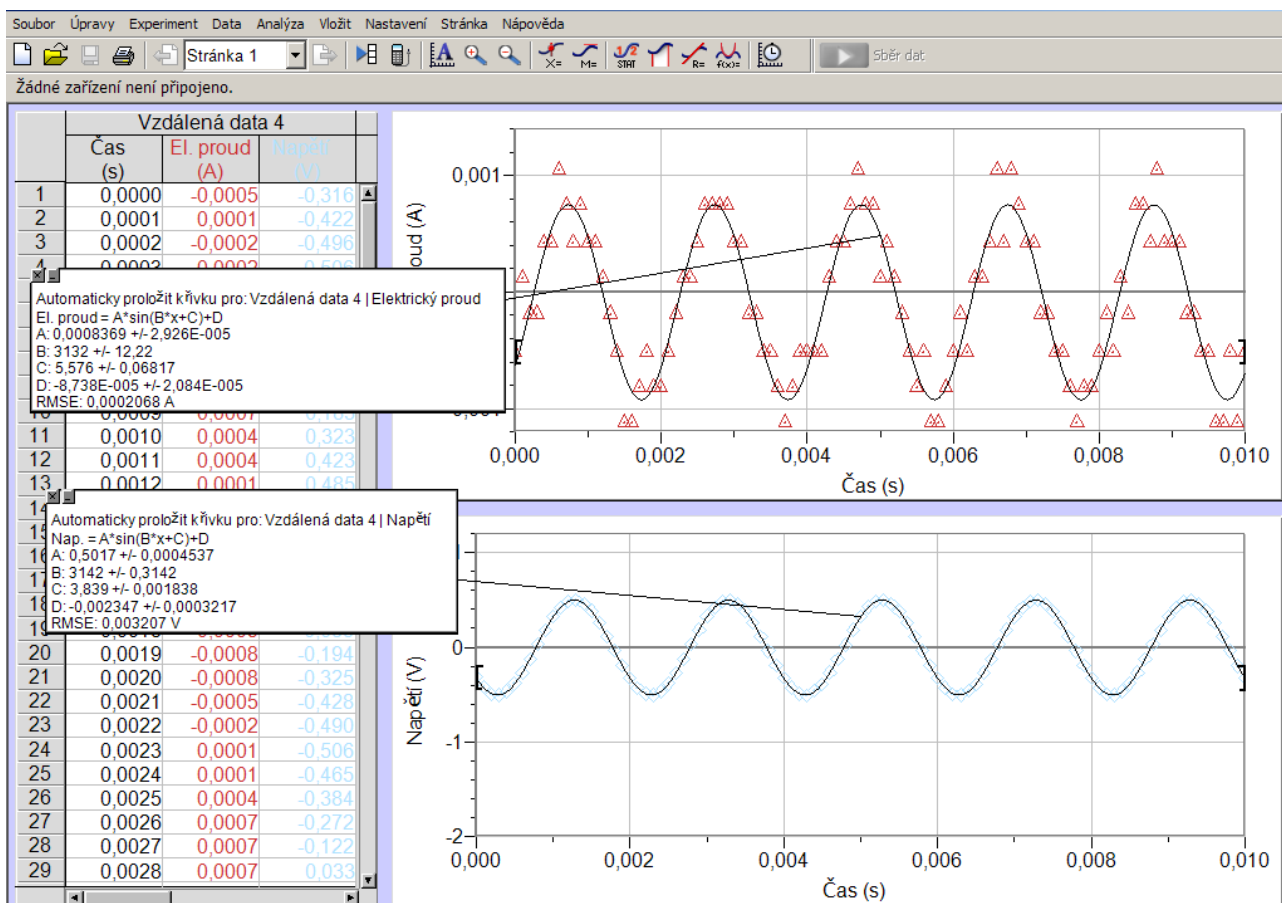

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Stejný postup aplikujeme na měření napětí na rezistoru, kondenzátoru a cívce.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Z grafů vidíme, že průběhy napětí a proudů jsou popsány následovně (posunutí D zanedbáváme, je způsobeno špatným vynulováním měřidel):

Pro celý obvod:

$$u = 0,4895 \sin(3142t + 5,923) \quad i = 0,0008041 \sin(3139t + 4,655),$$

pro rezistor:

$$u = 0,08623 \sin(3144t + 3,267) \quad i = 0,0008031 \sin(3157t + 3,150),$$

pro kondenzátor:

$$u = 0,0323 \sin(3141t + 5,005) \quad i = 0,0008396 \sin(3153t + 3,316)$$

a pro cívku:

$$u = 0,5017 \sin(3142t + 3,839) \quad i = 0,0008369 \sin(3132t + 5,576).$$

Ze zákonů, které platí pro obvod RCL střídavého proudu můžeme ověřit následující. Z měření můžeme lehce vypočítat rezistenci, kapacitanci a induktanci jednotlivých prvků a impedanci celého

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

obvodu, protože platí: $R = \frac{U_m}{I_m}$; $X_C = \frac{U_m}{I_m}$; $X_L = \frac{U_m}{I_m}$; $Z = \frac{U_m}{I_m}$. Tímto měřením můžeme ověřit

platnost vztahů $Z = \sqrt{R^2 + (X_C - X_L)^2}$; $X_C = \frac{1}{\omega C}$; $X_L = \omega L$. Kapacitu i indukčnost jsme měřili v materiálu VY_32_INOVACE_17_20.

Pro naše hodnoty vychází rezistence, kapacitance, induktance a impedanci celého obvodu takto:

$$R \doteq 110\Omega; \quad X_C \doteq 40\Omega; \quad X_L \doteq 600\Omega; \quad Z = 610\Omega.$$

Z výpočtů plyne, že $R \doteq 100\Omega$; $X_C \doteq 40\Omega$; $X_L \doteq 630\Omega$; $Z = 570\Omega$. Nepřesnosti lze vysvětlit odchylkami měření.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam literatury a pramenů

1. kolektiv autorů: Experimenty s Vernierem. Státní Gymnázium Matyáše Lercha Brno, červen 2012.
2. Obrázky jsou vlastními obrázky autora, popřípadě jsou tvořené pomocí aplikace Logger Pro, grafického programu Gimp a program pro kreslení strukturovaných diagramů Dia.

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.